

AFGEDWAALD

(1)

JEÛGDHERINNERING

MIJN VADER WAS EEN MAN VAN STILLE, rustige vroomheid. Dat is hij gebleven tot aan zijn dood, in vrij hoogen ouderdom.

Stil lag hij te wachten, wat God beschikken zou, Een paar dagen voor zijn dood, toen iemand hem meer opzettelijk naar zijn geestestoestand vroeg, antwoordde hij met de bekende woorden:

„Jezus, Uw verzoenend sterven Blijft het rustpunt van mijn hart,“ — waarmee hij blijkbaar instemde met de belijdenis van wijlen Dr. Rudolph in „Van strak gespannen snaren,“ 't laatste werkje, dat hij nog gelezen had, eer hij voorgoed neerlag voor den laatsten slaap.

En zoo in stille afwachting, stierf hij. Ook in zijn leven heb ik hem nooit anders gekend. Wel zal ook hij door den golfslag van 't geestelijk leven niet onberoerd gelaten zijn; zal ook hij zijn aanvechtingen hebben gekend; zijn tijden van verslapping hebben gehad, — maar ik, die dan toch bijna twintig jaren dagelijks in zijn nabijheid verkeerde, kan me geen symptoom herinneren, dat op een dezer dingen wees.

Deels was dit zijn eigenaardig karakter. Deels was het ook opzettelijk en gewild, daar hij van meening was, dat men zijn kinderen door een voorbeeld moest laten zien, dat een leven naar den wil des Heeren, ging naar vaste en rechte lijnen en rustige zekerheid gaf.

Was er onrust, — die was voor de binnenkamer. Dat mijn vader ook die „binnenkamer“ kende, heb ik een enkele maal ervaren, als ik in zijn studeervertrek meende te gaan, om iets te vragen, en ik hoorde en zag hem in biddend spreken tot God. —

Mijn vader heeft van kindsaf de Schriften gekend. Hij was afkomstig uit een „afgescheidene“ familie, waar Gods Woord in eere was, waar de kinderen in dat Woord naarstig onderwezen werden; 't was mijn vader een eere uit te munten in de kennis der Schrift, en in zijn knapenleeftijd had hij met een paar makkers een club, waar het Schriftonderzoek naarstig geschiedde.

Met name zijn moeder was een godvreezende, eenvoudige vrouw, in wie het woord „Word als de kinderkens,“ zeer zichtbaar was in vervulling gegaan.

Er waren dus vele voorwaarden aanwezig voor een „bekeering“ zonder groote schokken, zelfs zonder veel strijd.

Doch het zou geheel anders gaan. In Zijn aanbiddelijk bestuur heeft de Heere God het toegelaten, dat dit Zijn kind ver afdoolde; *niet* in zijn leven, dat door Gods genade onberispelijk bleef, maar wel in zijn denken en overleggen, — dat hij zoover afdoolde als een mensch eigenlijk maar afdolen kan... maar altijd, zonder dat hij 't wist, door den genadigen, verkiezenden God vastgehouden, dat de laatste stap in 't ongeloof *niet* werd gedaan.

Vader sprak daar zeer zelden over. Ik heb hem slechts tweemaal in zijn leven over die „bekeering“ hooren spreken; eens zeer kort, een anderen keer meer volledig.

Eigenaardig bij welke gelegenheid. Een driekwartier van ons af woonden twee „zusters der gemeente,“ waar vader een paar keer in 't jaar kwam, om contributie te innen.

Twee echte moeders in Israël. Die nu zoo nooit in 't gesprek zelf op den voor-

grond kwamen, maar altijd Christus Jezus de eere gaven. Bij een dier bezoeken kwam Vader, 'k weet niet hoe, los.

Laat ik hem zelf na zooveel jaren 't woord geven: „Ik heb het ongeloof leeren kennen bij mijn opleiding voor het onderwijs; voor het openbaar onderwijs, er was toen bijna geen ander.

't Was de eerste opkomst van 't modernisme. Van neutraliteit bij die opleiding was geen sprake. Stoutelijk werd de Schrift voor de rechtbank der menschelijke rede gedaagd en bij allerlei vakken: natuurkunde, aardrijkskunde, algemeene geschiedenis, opvoedkunde, enz., werd „aangetoond,“ dat die Bijbel vol onjuistheden, onwaarheden, ja hier en daar opzettelijk bedrog, stond.

Hij moest met de grootste voorzichtigheid geraadpleegd worden, en van elke uitspraak moest hij kunnen bewijzen, dat ze waar was.

Dat nu was, hoe erg ik ook eerst schrok, een kolfje naar mijn hand.

Wis- en rekenkunde waren mijn lievelingsvakken. Daarin nu zet men geen stap verder of 't voorgaande moet onweerlegbaar bewezen zijn.

Ik vond het alleszins billijk, dat dergelijke methode ook op den Bijbel zou worden toegepast. Men noemde hem, en ik zelf had hem zoolang gehouden, ja! eerlijk gezegd: ik zóu hem zoo graag blijven houden, voor 't onfeilbaar Woord van God, maar ik moest toegeven, dan moest hij ook aan hooge eischen kunnen voldoen en bij de hierboven genoemde methode niet op de proef bezwijken.

En steeds meer zag ik 't voor mijn oogen, dat de Bijbel in die weegschaal van menschelijke rede gewogen, te licht bevonden werd!

Ik wachtte mij wel, mijn ouders iets van 't geen er in mij omging, te openbaren. Of ik daar goed aan deed weet ik niet, maar 't was mijn *doel*, om hen voor een zeer smartelijke teleurstelling te bewaren.

Onder alles door ging ik naar kerk en catechisatie.

Want ik was maar niet zóó *los* van 't geloof mijner kindsheid! Feitelijk leidde ik een *dubbel* leven, ik was nog géén ongeloovige geworden, maar ik liet toe, dat hetgeen ik aan geloof bezat, mij door Satan steeds meer ontftuseld werd.

Steeds verder gleed ik uit op dien weg. . . . P. BR.

Ter bevordering van Bijbelkennis

Een Lamp voor den Voet

Ps. 119 : 105 : Uw woord is een lamp voor mijn voet.

ELK WOORD IN DEN BIJBEL HEEFT ZIJN BETEEKENIS, en hoe meer wij de beteekenis van de woorden leeren kennen, des te rijker en schooner wordt de inhoud er van.

Zoo is in dit vers uit de psalmen de toevoeging „voor mijn voet“ eigenaardig. Waarom moest de lamp nu juist gebruikt worden bij of voor den „voet“?

Het antwoord ligt in de gesteldheid van de Palestijnsche wegen. Van wegen, zooals wij die kennen, was daar in de oudheid geen sprake. De paden, die men met den naam „weg“ betitelde, slingerden zich tusschen de bergen door. Op die paden wierp de boer de steenen, die hij bij het ploegen in zijn akker aantrof. In die wegen schuurden de waterstroomden, die in den regentijd van de berghellingen afgutsten, overal gaten uit.

Zoo'n pad was dus hellend, overdekt met steenen en gaten. Wie na het ondergaan van de zon op zoo'n pad moest loopen, had duchtig uit te zien, dat hij zijn voet niet aan een steen stootte, of in een gat terecht kwam. Vandaar, dat de meegenomen lamp of fakkel juist bij den grond werd gehouden, om den bodem vlak voor den voet te belichten. s.

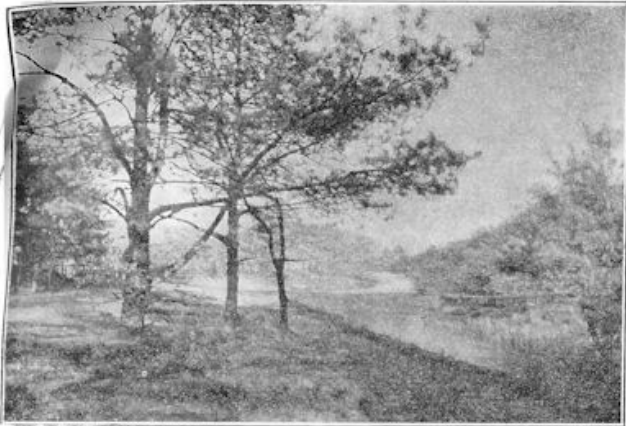

Foto J. A. Vlaanderen

Deelname Fotowedstrijd

AFGEDWAALD (SLOT)

JEUGDHERINNERING

MIJN VADER VERLIET HET OUDERLIJK huis.

Als openbaar onderwijzer; er was toen weinig anders, en hij zou bovendien in zijn toenmaligen gemoeidstoestand op geen Christelijke school met vrijmoedigheid hebben kunnen werkzaam zijn.

Of hij vrede had? Allerminst!

Vooreerst hij was nog in contact met de waarheid en ook nu ontweek hij haar niet; ook in zijn nieuwe woonplaats voegde hij zich dadelijk bij de Chr. Geref. gemeente van dien tijd en ging getrouwelijk op, onder de prediking des Woords.

't Was allerminst zoo, dat hij zoo gaarne de religie verliezen zou; hij gevoelde, welk een ontzettend gemis dit in zijn leven geven zou, maar hij voelde tevens, hoe zooals 't nu ging, de religie hem langzaam maar zeker door de vingers wegglipte, tot hij er niets van overhouden zou.

Want God de Heere eischte geloof.

En de Heere Jezus had gezegd: „Zalig zij, die niet zullen gezien en nochtans zullen geloofd hebben!”

En zoo stond 't ook met de Heilige Schrift.

Kinderlijk gelooven was de eisch.

Dat was de strik, waarin Satan speciaal hem, den betoeger, den mathematischen denker vangen wilde... en gevangen hebben zóú, als niet de groote Hoogepriester van Zijn volk ook voor hem gebeden had, dat zijn geloof nooit gehéëllijk ophouden mocht.

't Ergste voor hem was wel, dat hij de waarheid verstandelijk kende, als weinigen: 't was hem in jongere jaren zelfs een lust geweest, om in die kennis boven anderen uit te munten.

Van de heilgoederen, die in Christus Jezus zijn, wist hij veel en hij zou ze ook wel hebben willen bezitten... maar hij zou zich zóó een „gestolen Christus” toeëigenen; 't was in de eerste plaats met het hart, dat men geloofde ter zaligheid; uiterlijke kennis alleen gaf geen toegang tot het Koninkrijk Gods.

En zoo bleef hij buiten staan...

En doolde steeds verder af.

Hij zocht wel afleiding in allerlei studie, haalde zijn hoofdacte, legde zich toe op wiskunde en talen, maar de tweestrijd van binnen blééf.

Ja, mijn vader ging begrijpen, dat 't zoo niet blijven kon.

Hij moest óf het een óf het ander. ☒

Hij kon niet *blijven* hinken op twee gedachten. ☒

Hij moest wáár zijn tegenover God en de menschen. En als hij dan de keus vóór Jehova niet kon doen, dán zou hij... de tegenoverliggende... moeten doen, maar hij huiverde terug, als hij daaraan dacht.

Afscheid nemen van God en Zijn Woord.

Afscheid nemen van God en Zijn volk...

En toch was het nu zoo ver met hem gekomen, dat zelfs twijfel aan het bestáan van God rees in zijn ziel; hij wilde dat bestaan niet alleen *vermoeden* of *waarschijnlijk stellen*, maar hij wilde het *bewijzen*, onweerlegbaar, zooals hij zijn wiskunstige stellingen bewees...

En in den angst zijner ziel werd hem in de eenzaamheid van zijn stil opkamerken meermalen de bede uit de ziel geperst: „O, God, als Gij dan werkelijk bestaat, tóón het mij dan, tóón het mij!”... ☒

God, de Heere, hééft het vader getoond.

Maar langs gansch anderen weg, dan hij ooit dacht.

Niet langs dien van mathematisch bewijs.

Nog minder door een stem of gezicht uit den hemel, maar langs gansch gewonen, menschenlijken weg, nadat de Heilige Geest zijn blinde ziels oogden geopend had.

Mijn vader was een paar jaar in een Christelijk gezin „in kost” geweest, toen de moeder van het gezin, een stille, vrome vrouw, krank werd.

't Bleek de gevreesde ziekte te zijn: „tering” zei men toen.

Indien één moeilijk gemist kon worden, dan was zij het: een gezin met kinderen, een drukke winkelzaak, een echtgenoot, die voor zijn zaak zorgde, maar in 't huisgezin niet de minste leiding geven kon.

Zij zág, hoe onmisbaar ze was, voor allen en alles:

En maandenlang zonk zij in en teerde zij weg.

't Werd in 't eind een droeve lijdensgeschiedenis, zoo een, waarbij tenslotte de dood als de verlosser uit het lijden, ook voor de nabestaanden, welkom geheeten wordt.

Mijn vader, die achting en eerbied voor deze vrouw had gehad, leefde elken dag dat leven mede.

Hij zag, hoe deze vrouw *alles* afgenomen werd.

Dat haar nu letterlijk *niets* gelaten werd: dat zij alle redenen zou hebben gehad om in klachten uit te barsten en het uit te schreeuwen vanwege haar droevig lot...

Maar ziet! nu behaagde het den Heere, om Zijn genade in deze kranke in bijzondere mate te openbaren. Geen klacht komt over haar lippen.

Wie haar beklagen wil, vermaant zij.

Tevreden is ze in haar treurig lot

Ja, tot zijn groote verbazing bemerkt vader, die haar van dag tot dag gadeslaat, dat daar is een innerlijke vreugde in haar hart; een rustig verlangen om uit het lichaam uit te wonen en altijd bij den Heere te zijn; een vast vertrouwen, dat *niets* haar scheiden kon van de liefde van Christus, zelfs de dood niet....

En zooals ze geleefd had, zoo stierf zij.

Het werd voor vader 't eerste begin van een veranderd leven... God had hem getoond, uit Zijn werken in 't Rijk der genade, dat Hij bestond:

En voor dien God is vader toen ook op de knieën gekomen.

Grootendeels heb ik 't in eigen woorden verteld. Vader sprak er zeer zelden van... maar is 't niet te begrijpen, dat die middag — 't kan best zijn, dat vader mijn tegenwoordigheid vergeten was — onuitwischaar in mijn geheugen staat geprent? P. BR.

KINDERSPEL

JEUGDHERINNERING

WIE ZIJN BIJBEL MAAR EEN WEINIG KENT, weet hoe onze Heiland ook lette op de *kinderkens*, op hun *leven*, — ja op hun *spel*. Herinner u maar, hoe Hij eenmaal Zijn rede ontleende aan het doen en laten der kinderen, die op de markt spelen.

Wat Jezus' aandacht niet ontging, behoeft zeker ook voor ons niet te gering te zijn.

Uit mijn raam zie ik in de breede straat, met een paar scholen in de nabijheid, vâak kinderen spelen.

Maar dáarnaar gerekend is 't wel of het kinderhart, tenminste het *jongenshart*, thans slechts naar één spel uitgaat, n.l. het trappen tegen een grooter of kleiner bal.

In negen van de tien gevallen zijn ze dáarmee bezig. Of het eigenlijk wel een „spel” heeten mag?

Ik betwijfel het. Uit mijn kinderjaren weet ik nog heel goed, dat elk spel zijn onbeschreven, maar vaste „spelregels” had, waaraan men zich moest onderwerpen, op poene van weggestooten te worden uit de rij.

„Onneuzen” heette het in ons kinder-bargoensch, als iemand zich daaraan schuldig maakte.

Heftige disputen pro en contra konden daarover ontstaan. „Ja” en „neen,” was vaak 'n harde strijd.

Ook was er, net als onder groote mensen, soms verschil over de *uitlegging* der regels, over hun juiste opvatting.

Zoo herinner ik me, dat bij zeker spel gesprongen moest worden, na een aanloop „van meet” d.w.z. van een op den grond getrokken streep „af.” Nu ontstond op zekeren dag een heftig geschil, of dit zeggen wilde, dat men vóór die streep moest blijven, of er ook op mocht staan, als men maar niet er *over* kwam.

Ik kan me dat nog levendig voorstellen.

Net een menschenmaatschappij in 't klein.

Daar waren b.v. de woordvoerders, de kemphanen, die met tong en gebaar, ja met 't gansche lichaam in actie waren. Daar waren aandachtige luisteraars, die met wijze gezichten 't vóór en tegen overwogen, dat ze hoorden bepleiten, en af en toe bedachtzaam een woord met elkander wisselden, en daar waren er zelfs, die met een hooghartigen glimlach op 't gelaat wat terzijde stonden en niet konden begrijpen, hoe de kemphanen zich zóó konden opwinden.

Maar de meesten wilden 't zoo *niet*.

Gevoelden het als een strijd om 't *recht*; om wat *wet* was, stond het ook al nergens geschreven, en was het alleen de overlevering in de kinderrepubliek, die moest gelden en gehandhaafd worden.

Het ging, zouden grooten zeggen, tegen de *anarchie*.

Zelfs kenden we reeds zoo iets als 't instituut van den *scheidsrechter*, want ik herinner me ook, dat daar juist een van de grootste scholieren kwam aanslenteren, 'n „overblijver,” zooals 't heette, dat wil zeggen nóg hooger dan de hoogste schoolklasse, 'n heel klein keurtroepje, waaruit soms enkelen verder gingen leeren.

Hem werd de vraag voorgelegd.

„Maar natuúrlijk, je blijft vóór de streep, da's nogal glad!” luidde zijn uitspraak, schouderophalend gegeven, met zekere geringschatting voor het jongere geslacht, dat twijfelde over 't geen in zijn tijd toch onder de jeugd volkomen zekerheid had.

Ik ben nogal ver van mijn raam en straat afgedoold . . .

Dit wilde ik maar zeggen: in dat onzinnige trappen tegen een bal, soms van een heele bende, heb ik nog nooit leidende en geldende regels kunnen ontdekken,

want van geregeld voetbalspelen heeft het net niemandal. 't Is de eenvoudige, simple, *botte* vraag, zou 'k haast zeggen, *wie* dat ding nú es weer een trap geven zal, waarheen het zal rollen en wie er dan weer 't eerst bij zal zijn.

Andere spelen zie ik zelden of nooit.

'k Geloof, dat onze tijd armer aan spelen werd.

En dat zou jammer zijn, want in die oude kinderspelen, zooals ik ze mij uit mijn jeugd herinner, zàt toch wel wat, — ongemerkt werkten ze mee aan de vorming van den jongen mensch; ze deden hem uitkomen in zijn neigingen en begeerten . . . ook in zijn zonden.

Tegenwoordig, op gymnastiek-les, léért men kinderen spelen.

Als surrogaat is 't niet kwaad.

Ook doen ze 't gewoonlijk wel graag.

Maar eigenaardig is toch, dat zij 't in hun vrijen tijd zoo zelden voortzetten, dat aangeleerde en onder leiding beoefende spel.

Nog kan er na zooveel jaren een glimlach van vreugdige herinnering komen op mijn gelaat, als ik denk aan dat onbezorgde spel-der-jeugd.

Alle gedachte aan zorg en narigheid was wég.

Thuis mocht Schraalhans misschien keukenmeester zijn en de boterham minder dik en minder bestreken zijn, dan je wel wenschen zou, — als je in 't spel de eerste was, voelde je jezelf den koning te rijk.

De sommen op school mochten soms moeite kosten.

Anderen waren je dáarin verre de baas.

Het spel, waarin je uitmuntte, gaf je het zelfvertrouwen terug; je beredeneerde 't zoo niet, maar je voelde: het leven heeft vele kanten en je kunt een armzalig sommenmaker zijn, maar straks als je met je makker op 'n ambacht gaat en 't vooral op de vaardigheid van *hand* en *lichaam* aankomt, hem toch de baas zijn.

Het spel zette zoo heerlijk je verbeelding te werk.

Er was inkwartiering geweest in 't dorp; de soldaten hadden allerlei oefeningen gemaakt; tal van gesprekken waren aangehoord, — dagen lang dacht je en 's avonds in bed dróómde je van het kriegsleven, en de jongens rustten niet, voordat ze weer een nieuw spel hadden gevonden en aan regels gebonden, nabootsingen van wat ze den laatsten tijd onder die groote menschen hadden gezien.

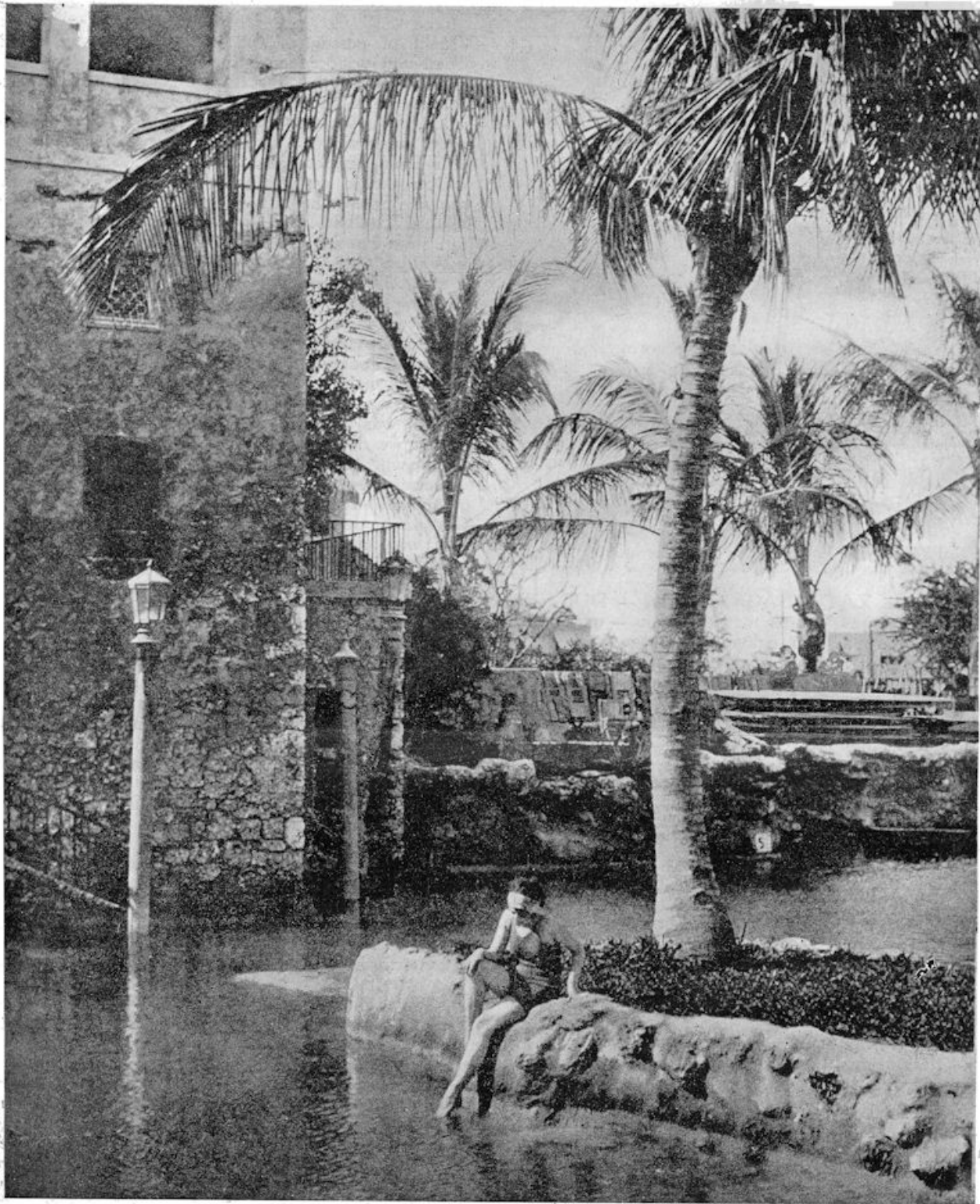
En 'k moet eerlijk zeggen, dan kwam óók uit, dat het *kwaad* in het hart der jongens gebonden is; dat het gaarne van een gelegenheid gebruik maakt om uit te buiten, en dat er ook in onze kleine kinderrepubliek een macht noodig was, doorgaans door meester uitgeoefend, om het te beteugelen, ook in ons spel.

Zoo herinner ik me van ons eigengemaakte krijgspel, dat het glanspunt was, als eindelijk de twee troepen tegen elkander losgelaten werden, wat zuiver fantasie was, want dát hadden we niet in werkelijkheid gezien, — maar dan ook moest meester met krasse bedreigingen tusschenbeide komen, wijl *te* velen er *ernst* van zouden hebben gemaakt.

En wie het ambt van aanvoerder kreeg, die vond geen grooter genoegen, dan een uit den troep, die 't verkeerd had gedaan, voor zich te roepen en hem naar groote-menschen-voorbeeld uit te foeteren, dat de gansche bende smulde van plezier; maar het geschiedde in zoo ongekuischte taal, dat meester het verbieden moest, en als „de” straf instelde: weggebracht te worden en opgesloten in 't cachot!

Wie den *mensch* wil leeren kennen, vergete niet het kind en zijn spel.

P. BR.

Een ideale badgelegenheid in een nieuw gebouwde tuinstad, gelegen bij Miami, in de staat Ohio van Noord-Amerika. — Voor ons, Hollanders, die tot heden nog zoo weinig van onze zeebaden konden genieten, om van te watertanden!